

IRODALOM.

Gyallay-Pap Zsigmond: „A Nép és az Intelligencia“. Az Erdélyi Fiatalok Falú-füzeteinek 1. száma. Erdélyi Fiatalok kiadása. Kolozsvár, 1931. 66. l. Bolti ára 30, a kiadónál 20 lei.

Tagadhatatlan, hogy ama sok társadalmi ellentét mellett, amelyek választó falakat emelnek ember és ember közé, bizonyos szakadék keletkezett a falú és város, illetve ezek lakói között. Ez az ellentét nem új keletű, de a jelen gazdasági válság sokszorosán kimélyítette. Kimélyítette különösen ott, ahol a városok lakossága fejlettebb intelligenciáját a falú kiszípolozására használja fel. Nem csupán a keresztényi elv magasabb szempontjai, de az egymásra utaltság parancsoló szükségessége is hangosan követeli, hogy a nép és az intelligencia között a megzavart összhangot minden áron helyreállítani igyekezzünk. Ennek a nemés és eléggé nem méltányolható célnak a szolgálatába állította Gyallay-Pap Zsigmond közvetlen benyomások által szerzett tapasztalait és ifjú lelkesedésének hevét a kezünk alatt levő füzetben. Látszik, hogy nyitott szemmel vizsgálta a falú társadalmi életét s a nép lelki világát s ennek az intelligenciához való viszonyát. Éppen ezért sok igaz megállapítása és megfigyelése van, amelyek a bajok forrásához vezetnek. De nemcsak helyes diagnózist állapít meg, hanem orvosságról is gondoskodni igyekszik. Az ellentétek kiegyenlítésében s az annyira kívánatos összhang helyreállításában, a dolog természetéből kifolyólag, döntő szerepet juttat a papnak, mint, aki hiyatása szerint, állandó kapcsolatban van a néppel. Alapelve az, hogy ne csak kérjünk a néptől, hanem adjunk is neki valamit. Adjunk azt, amink van: kultúrát s ezáltal fejlesszük intelligenciáját. Ebből a célból a pap nem elégedhetik meg, ha az iskolában elvégzi hitnevelői munkásságát, hanem az iskolából kikerült s a legnagyobb lelki válságban élő ifjúságon állandóan rajta kell tartania kezét és tekintetét, hogy így egy olyan nemzedéket neveljen, amely lelkipásztorán keresztül

bizalommal viseltetik az intelligencia iránt. Ebből a szempontból vizsgálja a pap szerepét a falú körzetében, gazdasági helyzetében és a politikában. De a pap mellett felelősséggelteljes szerep vár a helyzet megjavításában az intelligens falusi nőkre és a nagyobb birtokosokra. Ezek alapján új célokat kíván kitűzni az intelligens magyar ifjúság elébe, amelyek a mai viszonyoknak jobban megfelelnek. Emez új célkitűzésekben nem az egyéni és üzleti érdek volna a főszempont, hanem a kollektív fejlődés és a fajfenntartás, hogy egy olyan új társadalom alakuljon ki, melynek középpontja a nép, amely a városok megújódását is szolgálná.

Bár sokkal nagyobb az itt fölvetett probléma, minthogy azt egycsapásra megoldani lehetne, bár az ifjú író ideális lelkének szárnyalásával nagyon leegyszerűsíti a kérdéseket, melyeket a való élet aligha igazolni fog: mégis itt egy rokonszenves és erős hang emelkedett a jövő megmentése érdekében. Kívánatos, hogy ez ne legyen a pusztában kiáltó hangja, hanem azt minél többen hallják meg és cselekedjenek.

A székelykereszturi unitárius főgimnázium értesítője az 1929/30. isk. évről. Közreadja: Gálfalvi Samu igazgató. 248 l.

A régi, jó békebeli időkre emlékeztető alakban és terjedelemben jelent meg a székelykereszturi főgimnázium 1929/30. isk. évi értesítője. Közli az elhunyt Dr. Demeter Lőrinc isk. felügyelő-gondnok jól sikerült arcképét, valamint Nagy Lajos tanár tollából megleghangú megemlékezést olvasunk róla román és magyar nyelven. Ezt követi Szentmártoni Kálmán tanárnak szintén román és magyar nyelven „Heraklidesz Basilikos Jakab, moldovai fejedelem és a magyarok” című három íves történelmi tanulmánya, melyet folyóiratunk megelőző számában ismertettünk. A tulajdonképeni értesítőből az intézet zavartalan működéséről értesülünk. Új esemény az, hogy az előjáróság javaslatára az 1929. évi Főtanács harmadik felügyelő-gondnoknak megválasztotta Dr. Fekete Gyula marosvásárhelyi ügyvédet; valamint az is, hogy az előjáróságot három tanácskozó taggal kiegészítette az egyházköri főhatóság a Katona Ferenc esperes, Dr. Elekes Domokos egyházi felügyelő-gondnok és Ütő Lajos lelkész személyében. A tornatanári állásra Lőrinczi Zoltán neveztetett ki helyettes tanári minőségben. A tanulók évvégi létszáma 141 volt, kik közül 98 unitárius. A tanulók különböző címeken 325.950 lei segélyben és jutalmazásban részesültek.

KÜLÖNFÉLÉK

Olvasóinknak szives tudomására hozzuk, hogy folyóiratunk következő száma — a közbeeső nyári szünet miatt — a szept.—okt. füzettel egyidőben fog megjelenni.

Kaliforniai levél. *Kedves Vári!* Ön megkeresett, hogy írjak valami unitárius érdekességet az Ön folyóirata számára. Most feleletül örömmel írhatom a következő újságokat:

A kaliforniai Berkeley-ben levő unitárius papnevelő intézet május 6-án korondi Simén Dánielt dicsérettel teológiai magisterré avatta. Értekezésének címe volt: „A tudatalatti az újabb filozófiában és teológiában“. Simén úr 1928 októbere óta volt teol. hallgató Berkeley-ben és jelenleg szándékában van még egy évre Chicagoba menni a meadvillei teológiára tanulni és csak azután fog hazatérni Erdélybe.

A berkeley-i intézet épen most zárta be a huszonhetedik iskolai évet. Ez évben 29 tanuló volt beiratkozva, legnagyobb szám volt ez intézetünk eddigi történetében. Az intézet könyvtára, bátran elmondhatjuk, a világ összes könyvtárai közt első helyen áll az unitáriusok történetére vonatkozó anyag bőséges voltában és nagy számban található itt olyan művek, melyek az erdélyi és lengyel, valamint az angliai és amerikai unitárizmust tárgyalják.

Az intézet igazgatója, Dr. Earl M. Wilbur, egy évi szabadságot kapott, mit külföldi tanulmányokra fog fölhasználni. Úgy tervezi, hogy az unitárizmus történetére vonatkozó kutatásait, amiket hét évvel ezelőtt kezdett meg, tovább fogja folytatni Európában. Először Lengyelország és Hollandia könyvtáraiban fog kutatni s később el fog látogatni ismét Erdélybe, hol, ha a szükség úgy hozza magával, több hónapig is fog időzni. Ugy van, hogy ez útjára felesége és fia is el fogja kísérni. Dr. Wilbur az intézet igazgatói tisztéről, melyet megalapítása óta 27 éven át viselt, legutóbb lemondott és reméli, hogy ezentúl magát teljesen az intézet-